

Program proti šikaně

Jsme malá škola s internátem, máme malý počet žáků ve třídách. V naší škole nám záleží na tom, aby se zde děti cítily dobře, chodily do školy rády a měly se spolužáky i učiteli pěkné vztahy. Pracujeme společně na tvoření pozitivního klimatu. Jsme si vědomi, že soužití dětí ve škole, kterou navštěvují děti se zrakovým postižením a dalšími zdravotními postiženími je náročné a přináší mnohé problémy. K budování dobrého klimatu ve škole patří také prevence sociálně patologických jevů a speciálně také prevence šikany. Součástí minimálního preventivního programu je také program proti šikanování. Za základ prevence šikanování na škole považujeme budování dobrých vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli a také mezi učiteli a rodiči. Jasně stanovená pravidla řešení rizikových situací a otevřená komunikace pomáhá vytvářet bezpečné prostředí v naší škole. Říkáme šikaně ne!

Co považujeme za šikanu

Šikana je každé chování, splňující tyto znaky:

Je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (oběti).

Jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit.

Je obvykle opakované, často dlouhodobé.

Existuje jedinec či skupina, jimž přináší prospěch nebo uspokojení (agresoři).

Oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Zahrnuje fyzické i slovní útoky.

Může být také realizována prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. kyberšikana).

Šikanou tedy není:

Jednorázová rvačka. Incidenty, mající za cíl spíše poměrování sil (tzn. všichni aktéři s tím souhlasí)

Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Základní formy:

Fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí

Psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Naším cílem je snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany. Být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine. Vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání. Vedeme k případům dokumentaci, spolupracujeme s rodiči a případně s dalšími odborníky a organizacemi.

Co děláme

Na škole působí školní psycholog, výchovný poradce a metodik prevence. Máme vytvořen školní poradenský tým, který krizové situace včas řeší. Podporujeme budování dobrých vztahů mezi dětmi v třídnických hodinách, preventivních hodinách i ve výuce. Nacvičujeme s dětmi komunikační dovednosti, děti jsou informovány o problematice šikany (co je šikana, jak se bránit, co dělat, když...). Každoročně monitorujeme stav šikany a jiných sociálně patologických jevů ve třídách dotazníky. Ve škole máme schránku důvěry, kam se mohou děti se svými dotazy případně problémy obrátit. Vytváříme informační nástěnky. Organizujeme další vzdělávání učitelů.

Na prevenci šikany a při řešení jednotlivých případů učitelé spolupracují podle předem dohodnutých postupů.

Prevence šikany

Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky

Vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání
Jednat s dětmi jako s partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností

Co nejvíce omezit nudu při výuce – šikana často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory

Udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy

V kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat
Nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem pověřen dozorem
Informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, vedení školy, školní schránka důvěry, linka důvěry....

Snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ni. Třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem.

Postup vyšetřující osoby, má-li podezření na šikanu – krizový plán

1. Co nejdříve oznámit své podezření vedení školy, metodikovi prevence, výchovnému poradci, školnímu psychologovi. Iniciovat vytvoření vyšetřovacího týmu. Konzultovat další postup. Dohodnout se, kdo povede další vyšetřování.

2. Zajistit ochranu oběti šikany.

3. Vyšetřovací tým vyslechne žáky v pořadí: oběť, svědci, agresori. Výpovědi dostatečně přesně zapisuje, vede podrobnou dokumentaci případu. Podle potřeby je možné oddělit agresory od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky.

Je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:

Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je.

Kdo je agresorem, kolik agresorů je. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem.

Co, kdy, kde, a jak dělali agresori obětem. Jakou formou.

K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo.

Jak dlouho a jak často šikana trvá.

Proč k šikaně došlo.

4. V případě, že se jedná o šikanu, požádá vyšetřovací tým vedení školy o svolání výchovné komise.

5. Vyšetřovací tým na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a případně jaký stupeň její závažnosti. Navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.

6. Tým se spojí s rodiči případné oběti, konzultuje výskyt nepřímých znaků šikany. Požádá je o spolupráci.

7. Rodiče agresorů jsou individuálně pozváni. Jsou seznámeni se situací, jsou jim sdělena navrhovaná opatření, (zdůraznit možnost nápravy) a jsou požádáni o spolupráci. Pokud odmítají, je třeba zvážit oznámení na Policii ČR.

8. Rodiče obětí šikany jsou také individuálně pozváni. Jsou seznámeni se situací, domlouvají se opatření (zprostředkování odborné pomoci, terapie, předání do jiného zařízení apod.)

9. Následně pracujeme se třídou. Situace se se třídou citlivě rozebere, vysvětlí se nebezpečí a důsledky šikany, oznámí se potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledujeme. Pracujeme citlivě na budování dobrých vztahů ve třídě.

10. Pokud se situace řeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, nikoli oběť! Při řešení šikany je třeba rozštěpit případnou skupinu agresorů.

11. V případě potřeby (závažný stupeň šikany) spolupracujeme s dalšími institucemi a orgány (např. pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policie ČR)

Výchovná opatření

- snížení známky z chování

- v mimořádných případech ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

Prevence vzniku šikany

Na škole proběhne každoročně dotazníková akce monitorující vztahy mezi žáky s vyhodnocením výsledků především pro třídní učitele.

Máme vypracovaný krizový plán kdy a na koho se mají učitelé obrátit při výskytu varujících signálů (žák před vyučováním postává před dveřmi třídy, je osamocen, při hodině je zdrojem posměchu, nemá kamarády, je nešťastný, apod.).

Bereme vážně všechny informace, se kterými se nám žáci svěří.

Každou situaci profesionálně prošetříme podle dohodnutých postupů.

Každý učitel podporuje při hodinách i mimo ně u žáků solidaritu, toleranci, vědomí sounáležitosti, uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt.

Třídní učitelé i ostatní pedagogové posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy.

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka.

Učitelé pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Žáci jsou seznámeni se šikanou jako tématem v preventivních hodinách metodickou prevence nebo ve vyučovacích předmětech (OV, VZ, RV, apod.) svými učiteli, a s krizovým plánem školy a sankcemi na začátku školního roku.

Učitelé jsou během školního roku vzděláváni v oblasti šikany i další problematice sociálně patologických jevů.

Tento program vychází z Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 24 246/2008-6.

Kontakty:

Metodik prevence: Mgr. Petra Salvetová

Výchovná poradkyně: Mgr. Martina Malotová

Zástupce ředitelky: Mgr. Martina Malotová

Mgr. Ivana Kokošková

Ředitelka školy: PhDr. Marcela Šušlandová

E-mail: salvetova@skolazrak.cz, info@skolazrak.cz

Zpracovala: Mgr. Petra Salvetová, 2012